

Zbiornicze zestawienie uwag i wniosków do Prognozy oddziaływania na środowisko (POŚ)
projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 oraz do
projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Dokument, którego dotyczy uwaga lub wniosek: Projekt programu/ POŚ	Numer strony/ numer rozdziału/ podrozdziału lub numer załącznika, którego dotyczy zgłaszana uwaga lub wniosek	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie zgłaszanej uwagi lub wniosku	Odniesienie się do uwagi (w tym propozycja uwzględnienia lub nieuwzględnienia uwagi wraz z uzasadnieniem)
1.	Stowarzyszenie na rzecz Integracji Społecznej „Modrzew”	Aneks 1 do projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027	12 B. Szczegółowe informacje według rodzaju operacji 3. Wskaźnik uruchamiający refundację kosztów Forma wsparcia	Proponujemy zmianę zapisów dot. stawki jednostkowej na utrzymanie miejsca pracy na następujące: 2. Stawka jednostkowa na utrzymanie miejsca pracy obejmuje środki finansowe przyznane PS na utrzymanie przez 12 miesięcy (tj. od 1 m-ca do 12 m-ca) miejsca pracy, które zostało przez PS utworzone w ramach stawki na utworzenie miejsca pracy. Dla zapewnienia kwalifikowalności miejsce pracy musi być utrzymane przez 12 miesięcy. Środki w ramach stawki są wypłacane PS wcześniej, np. w miesięcznych transzach, tym samym Beneficjent rozlicza przekazane w ramach stawki transze w składanych okresowo wnioskach o płatność. Stawka jest kwalifikowalna tylko łącznie ze stawką na utworzenie miejsca pracy. Po okresie utrzymania miejsca pracy wymagane jest zachowanie okresu trwałości, który wynosi 6 miesięcy od zakończenia okresu utrzymania miejsca pracy. W przypadku niezachowania okresu trwałości obie stawki są niekwalifikowalne proporcjonalnie do okresu niezachowania trwałości. W przypadku wystąpienia siły wyższej w okresie trwałości nie jest dochodzony zwrot środków a stawka nadal uznawana jest za kwalifikowalną.	Proponowana zmiana wynika z potrzeby jasnego określenia sposobu rozliczania i kwalifikowania wypłacanej stawki jednostkowej w ramach realizowanych projektów. Brak precyzyjnych i jasnych zapisów w tym zakresie może spowodować problemy z ich interpretacją a tym samym z realizacją i poprawnym rozliczaniem realizowanych projektów.	Uwaga nieuwzględniona Metodyka dotycząca stawek jednostkowych na utworzenie i utrzymanie miejsca pracy w przedsiębiorstwie społecznym została sporządzona przez Instytucję Koordynującą EFS i została przekazana do wykorzystania wszystkim Instytucjom Zarządzającym. Mając to na uwadze nie jest możliwa jej modyfikacja przez poszczególne IZ. Co więcej, w opinii IZ RPO istniejące zapisy są odpowiednio jasno sformułowane w zakresie warunków kwalifikowalności poszczególnych stawek. Ponadto należy zwrócić uwagę, iż propozycje zapisów dotyczących kwalifikowalności wydatków dotyczą etapu wdrożeniowego programu i będą opisane odpowiednimi Wytycznymi przyjmowanymi na poziomie krajowym.
2.	Stowarzyszenie na rzecz Integracji Społecznej „Modrzew”	Aneks 1 do projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027	13 B. Szczegółowe informacje według rodzaju operacji 3. Wskaźnik uruchamiający refundację kosztów Moment pomiaru	Proponujemy zmianę zapisów dot. wskaźnika mierzącego liczbę miejsc pracy utrzymanych przez 12 miesięcy na następujące: 2. W przypadku wskaźnika mierzącego liczbę miejsc pracy utrzymanych przez 12 miesięcy pomiar dokonywany jest po 12 miesiącach od dnia utworzenia nowego miejsca pracy. (...) Po upływie okresu utrzymania miejsca pracy, miejsce pracy wliczane jest do wskaźnika, a stawka jednostkowa jest ostatecznie kwalifikowalna.	Proponowana zmiana wynika z potrzeby jasnego określenia sposobu kwalifikowania stawki jednostkowej w ramach realizowanych projektów. Brak precyzyjnych i jasnych zapisów w tym zakresie może spowodować problemy z ich interpretacją a tym samym z realizacją i poprawnym rozliczaniem realizowanych projektów.	Uwaga nieuwzględniona Metodyka dotycząca stawek jednostkowych na utworzenie i utrzymanie miejsca pracy w przedsiębiorstwie społecznym została sporządzona przez Instytucję Koordynującą EFS i została przekazana do wykorzystania wszystkim Instytucjom Zarządzającym. Mając to na uwadze nie jest możliwa jej modyfikacja przez poszczególne IZ. Co więcej, w opinii IZ RPO istniejące zapisy są odpowiednio jasno sformułowane w zakresie warunków kwalifikowalności poszczególnych stawek. Ponadto należy

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Dokument, którego dotyczy uwaga lub wniosek: Projekt programu/ POŚ	Numer strony/ numer rozdziału/ podrozdziału lub numer załącznika, którego dotyczy zgłaszana uwaga lub wniosek	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie zgłaszanej uwagi lub wniosku	Odniesienie się do uwagi (w tym propozycja uwzględnienia lub nieuwzględnienia uwagi wraz z uzasadnieniem)
						zwrócić uwagę, iż propozycje zapisów dotyczących kwalifikowalności wydatków dotyczą etapu wdrożeniowego programu i będą opisane odpowiednimi Wytycznymi przyjmowanymi na poziomie krajowym.
3.	Miasto Tomaszów Lubelski	Projekt programu	24 (ostatni akapit)	Jest: „Działania podejmowane w ramach P10 Rozwój zrównoważony terytorialnie” Powinno być: „Działania podejmowane w ramach P11 Rozwój zrównoważony terytorialnie”	Zmiana wyniku z numeracji priorytetów projektu programu	Uwaga uwzględniona Przeformułowano wskazany zapis Rozdziału 1. „Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki”, uwzględniając aktualną strukturę programu: „Działania podejmowane w ramach PXI Rozwój zrównoważony terytorialnie będą wspierały projekty wynikające ze strategii terytorialnych opracowanych przez władze lokalne przy zastosowaniu zasady partnerstwa i współpracy ukierunkowanych na zmiany strukturalne danego obszaru, w zgodzie z priorytetami UE oraz celami zdefiniowanymi na poziomie krajowym w KSRR2030 oraz regionalnym w SRWL2030”.
4.	Urząd Miasta Lublin	Projekt dokumentu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027	24 (ostatni akapit)	Jest: „Działania podejmowane w ramach P10 Rozwój zrównoważony terytorialnie” Powinno być: „Działania podejmowane w ramach P11 Rozwój zrównoważony terytorialnie”.	Zmiana wyniku z numeracji priorytetów projektu programu.	Uwaga uwzględniona Przeformułowano wskazany zapis Rozdziału 1. „Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki”, uwzględniając aktualną strukturę programu: „Działania podejmowane w ramach PXI Rozwój zrównoważony terytorialnie będą wspierały projekty wynikające ze strategii terytorialnych opracowanych przez władze lokalne przy zastosowaniu zasady partnerstwa i współpracy ukierunkowanych na zmiany strukturalne danego obszaru, w zgodzie z priorytetami UE oraz celami zdefiniowanymi na poziomie krajowym w KSRR2030 oraz regionalnym w SRWL2030”.
5.	Urząd Miasta Lublin	Projekt dokumentu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027	31 / Rozdział 1. Główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki	Należy rozważyć opatrzenie wyzwania: Przygotowanie wyselekcjonowanych terenów inwestycyjnych, w tym uzbrojenie i zapewnienie odpowiedniej jakości infrastruktury biznesowej lub poprawa infrastruktury istniejących terenów adnotacją dotyczącą zgody Komisji Europejskiej.	Zgodnie z zapisami linii demarkacyjnej, brak jest możliwości wsparcia tworzenia terenów inwestycyjnych oraz infrastruktury biznesowej w ramach CP 1, a taka możliwość istnieje jedynie w ramach CP 5. Jedyną możliwością utworzenia ich w ramach CP 1 jest zgoda Komisji	Uwaga nieuwzględniona Mając na uwadze postanowienia Rozporządzenia ogólnego (w szczególności rozdział Programowanie), w tym określonej w art. 23 procedury zatwierdzania programów przez Komisję Europejską,

Program współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego+

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Dokument, którego dotyczy uwaga lub wniosek: Projekt programu/ POŚ	Numer strony/ numer rozdziału/ podrozdziału lub numer załącznika, którego dotyczy zgłaszana uwaga lub wniosek	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie zgłaszanej uwagi lub wniosku	Odniesienie się do uwagi (w tym propozycja uwzględnienia lub nieuwzględnienia uwagi wraz z uzasadnieniem)
					Europejskiej.	umieszczenie przedmiotowej adnotacji nie jest zasadne. IZ programem regionalnym świadome jest braku możliwości wsparcia terenów inwestycyjnych w CP1, jednakże prowadzony jest dialog z KE w tym obszarze.
6.	Urząd Miasta Lublin	Projekt dokumentu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027	43 / Rozdział 1. Główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki	Należy rozważyć przeformułowanie Wyzwania: „Potrzeba dostosowania infrastruktury wspierającej praktyczną naukę zawodu” na zapis: „Dostosowanie infrastruktury wspierającej praktyczną naukę zawodu do potrzeb rynku pracy w celu realizacji wysokiej jakości kształcenia”	Z jednej strony takie sformułowanie wyzwania będzie lepiej korespondowało ze sformułowaniem pozostałych wyzwań, z drugiej użycie sformułowania o dostosowaniu wymaga dookreślenia do czego miałyby ono być odniesione.	Uwaga częściowo uwzględniona Przeformułowano zapis Rozdziału 1 „Główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki” celem podkreślenia istoty przedsięwzięć wspieranych w zakresie Cs 4 (ii) w zakresie kształcenia zawodowego: „Potrzeba dostosowania infrastruktury wspierającej praktyczną naukę zawodu do potrzeb rynku pracy”.
7.	Urząd Miasta Lublin	Projekt dokumentu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027	44 / Cel Polityki 4 i dalej cały dokument	W szczególności w zakresie Celu 4, (v) zapewnienie dostępu do opieki zdrowotnej, nie zostało w jasny sposób wyartykułowane wyzwanie dot. wsparcia w przeciwdziałaniu uzależnieniom dzieci i młodzieży. Proponuję dodać wyzwanie: „Rozwój nowych form wsparcia w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom dzieci i młodzieży”	Uzależnienia dzieci i młodzieży związane zarówno z uzależnieniem od korzystania z Internetu, czy sprzętu elektronicznego, jak i używania środków psychoaktywnych stanowią narastający problem społeczny, na skalę dotychczas niespotykaną. Są to zjawiska do których nie są przygotowani opiekunowie dzieci, zarówno w zakresie ich rozpoznania, jak i udzielenia wsparcia dziecku/młodej osobie. Aby podjąć próbę ograniczenia tego problemu niezbędne jest rozpoczęcie działań na szeroką skalę, w oparciu o nowe formy, które powinny zostać zaadaptowane lub wypracowane. Na każdym etapie ich efektywność powinna być stale monitorowana i w oparciu o aktualne dane metody wsparcia powinny być aktualizowane.	Uwaga nieuwzględniona Interwencja w ramach CS 4(v) zostanie ukierunkowana na wsparcie obszarów wskazanych w ramach następujących dokumentów strategicznych: <ul style="list-style-type: none"> ▪ „Zdrowa przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030 r., wraz z załącznikami dotyczącymi deinstytucjonalizacji opieki nad osobami starszymi i opieki nad osobami z zaburzeniami psychicznymi, ▪ Mapa potrzeb zdrowotnych na okres od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2026 r., ▪ Krajowy Plan Transformacji, ▪ Wojewódzki Plan Transformacji. Jednocześnie zgodnie z zapisami sekcji 2.1.7.3.1. Interwencje w ramach Funduszy wskazano na konieczność większej koordynacji usług zdrowotnych z usługami społecznymi i ich deinstytucjonalizacją, w tym rozwój opieki długoterminowej – w szczególności dla osób starszych, z niepełnosprawnościami, z zaburzeniami i chorobami psychicznymi, w tym osób uzależnionych. W związku z tym należy uznać, iż obszar uzależnień jest

Program współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego+

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Dokument, którego dotyczy uwaga lub wniosek: Projekt programu/ POŚ	Numer strony/ numer rozdziału/ podrozdziału lub numer załącznika, którego dotyczy zgłaszana uwaga lub wniosek	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie zgłaszanej uwagi lub wniosku	Odniesienie się do uwagi (w tym propozycja uwzględnienia lub nieuwzględnienia uwagi wraz z uzasadnieniem)
						uwzględniony w programie.
8.	Urząd Miasta Lublin	Projekt dokumentu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027	45 / Rozdział 1. Główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki	Należy rozważyć dookreślenie zapisu: „Wzrost jakości życia mieszkańców województwa lubelskiego”.	Wydaje się, że wzrost jakości życia mieszkańców województwa lubelskiego jest wyzwaniem aktualnym w każdym celu szczegółowym. Doprecyzowanie umożliwi prawidłową weryfikację jego realizacji.	Uwaga uwzględniona Z uwagi na uniwersalny charakter wyzwania proponuje się wykreślenie następującego zapisu w Rozdziale 1 „Główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki”: „Wzrost jakości życia mieszkańców województwa lubelskiego” i pozostawienie wyzwań właściwych wyłącznie dla cs 4 (vi).
9.	Urząd Miasta Lublin	Projekt dokumentu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027	52 i 53 / Rozdział 1. Główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki	Należy rozważyć przeformułowanie wyzwań w CS (h) oraz (i) w związku z powtórzeniami: „Wdrożenie kompleksowych programów na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo, w szczególności osób defaworyzowanych na rynku pracy, osób biernych zawodowo, wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, społeczności marginalizowanych ”.	Wydaje się, że w wyliczeniu popełniono omyłkę pisarską ponawiając te same zapisy.	Uwaga uwzględniona Przeformułowano wskazany zapis Rozdziału 1 „Główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki”: „Wdrożenie kompleksowych programów na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo, w szczególności osób defaworyzowanych na rynku pracy i społeczności marginalizowanych.”
10.	Urząd Miasta Lublin	Projekt dokumentu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027	58 / Rozdział 1. Główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki	Należy przeformułować zapis: „Marginalizacja całych części miast wynikająca m.in. z degradacji przestrzeni miejskich, w tym występowanie w miastach obszarów wymagających przywrócenia żywotności, estetyki, bezpieczeństwa, funkcjonalności oraz wartości rynkowej.” w następujący sposób: „Przeciwdziałanie marginalizacji (...)”.	Oczywistym wydaje się, że wyzwaniem nie jest marginalizacja części miast, a jej przeciwdziałanie.	Uwaga uwzględniona Przeformułowano wyzwania w zakresie cs 5 (i) określone w Rozdziale 1 „Główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki”, wskazując rzeczywiste wyzwania a nie problemy dotyczące obszary miejskie: „Marginalizacja całych części miast wynikająca m.in. z degradacji przestrzeni miejskich, w tym występowanie w miastach obszarów wymagających przywrócenia żywotności, estetyki, bezpieczeństwa, funkcjonalności oraz wartości rynkowej.” zastąpiono sformułowaniem: „Przeciwdziałanie nierównościom terytorialnym i przestrzennej koncentracji problemów rozwojowych oraz niwelowanie

Program współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego+

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Dokument, którego dotyczy uwaga lub wniosek: Projekt programu/ POŚ	Numer strony/ numer rozdziału/ podrozdziału lub numer załącznika, którego dotyczy zgłaszana uwaga lub wniosek	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie zgłaszanej uwagi lub wniosku	Odniesienie się do uwagi (w tym propozycja uwzględnienia lub nieuwzględnienia uwagi wraz z uzasadnieniem)
						sytuacji kryzysowych na obszarach zdegradowanych.”
11.	Urząd Miasta Lublin	Projekt dokumentu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027	60 / Rozdział 1. Główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki	Należy przeformułować zapis: ”Kumulacja szczególnie negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych na obszarach wiejskich i powiązanych z nimi funkcjonalnie małych miast, w szczególności na obszarach zagrożonych trwałą marginalizacją” w następujący sposób: ”Przeciwdziałanie kumulacji (...)”.	Oczywistym wydaje się, że wyzwaniem nie jest kumulacja szczególnie negatywnych zjawisk, a jej przeciwdziałanie.	Uwaga uwzględniona Przeformułowano wyzwania w zakresie cs 5 (ii) wskazując rzeczywiste wyzwania a nie problemy dotyczące obszary miejskie. Zapis: „Kumulacja szczególnie negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych na obszarach wiejskich i powiązanych z nimi funkcjonalnie małych miast, w szczególności na obszarach zagrożonych trwałą marginalizacją” zastąpiono sformułowaniem: „Przeciwdziałanie kumulacji negatywnych zjawisk (m.in. nieefektywna gospodarka, problemy demograficzne, braki w wyposażeniu podstawowej infrastruktury, niska dostępność transportowa i usługowa) na obszarach wiejskich, w tym na obszarach zagrożonych trwałą marginalizacją”.
12.	Urząd Miasta Lublin	Projekt dokumentu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027	79 / 2.1.1.2. Cel szczegółowy – 1(iv) rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości, Planowane rodzaje działań	Należy doprecyzować co oznacza zapis mówiący o ”wyselekcjonowanych” terenach inwestycyjnych, jak należy rozumieć taki zapis. W jaki sposób taka selekcja będzie przebiegać i jakie będą kryteria tej selekcji, kto będzie dokonywał takiej selekcji.	Wydaje się, że takie informacje jak sposób identyfikacji terenów inwestycyjnych jak również kryteria jakie do tego procesu będą użyte są istotne. Tego typu podejście pozwoli przyszłym wnioskodawcom podjąć najbardziej optymalnych decyzji związanych z przygotowaniem takich projektów.	Uwaga nieuwzględniona IZ pragnie zauważyć, iż możliwość wsparcia w przedmiotowym obszarze uzależniona jest od decyzji KE. Jeżeli będzie istniała możliwość realizacji tego typu projektu, to doszczegółowienie zapisów w tym zakresie nastąpi w SZOPP, kryteriach wyboru projektów oraz regulaminach konkursu. Przedmiotowa uwaga dotyczy etapu wdrożeniowego programu.
13.	Miasto Tomaszów Lubelski	Projekt programu	85	Jest: „Zrównoważone zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych, w szczególności z wykorzystaniem zielonej i błękitnej infrastruktury oraz zastosowanie wodoprzepuszczalnych nawierzchni”; Wnioskuje się o dopisanie katalogu interwencji w zielono-niebieską infrastrukturę: „Zrównoważone zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych, w szczególności z wykorzystaniem zielonej i błękitnej infrastruktury oraz zastosowanie wodoprzepuszczalnych nawierzchni, w tym: stawy	Zmiana wyniku, z informacji przekazanych przez pracowników Urzędu Marszałkowskiego na spotkaniu dotyczącym ZIT MOF Tomaszowa Lubelskiego, na którym to poinformowano, że w ramach małej retencji nie są możliwe inwestycje w nowe zbiorniki retencyjne, przy czym zasugerowano zaplanowanie inwestycji w kierunku adaptacji do zmian klimatu.	Uwaga nieuwzględniona Wskazany w uwadze katalog interwencji w zielono-błękitną infrastrukturę wpisuje się w działania objęte typem projektu: „Zrównoważone zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych, w szczególności z wykorzystaniem zielonej i błękitnej infrastruktury oraz zastosowanie wodoprzepuszczalnych nawierzchni”.

Program współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego+

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Dokument, którego dotyczy uwaga lub wniosek: Projekt programu/ POŚ	Numer strony/ numer rozdziału/ podrozdziału lub numer załącznika, którego dotyczy zgłaszana uwaga lub wniosek	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie zgłaszanej uwagi lub wniosku	Odniesienie się do uwagi (w tym propozycja uwzględnienia lub nieuwzględnienia uwagi wraz z uzasadnieniem)
				<p><i>retencyjne, niecki bioretencyjne, rowy bioretencyjne, rowy infiltracyjne, ogrody deszczowe w pojemnikach, zielone przystanki, zielone dachy, zielone fasady i ściany, nawierzchnie przepuszczalne, podłoża strukturalne”</i></p>	<p>Wg opracowania: <i>Błękitno-zielona infrastruktura dla łagodzenia zmian klimatu – katalog techniczny (Ecologic Institute i Fundacja Sendzimira, 2019)</i> wymieniono jako elementy zielono-błękitnej infrastruktury następujące elementy: stawy retencyjne, niecki bioretencyjne, rowy bioretencyjne, rowy infiltracyjne, ogrody deszczowe w pojemnikach, zielone przystanki, zielone dachy, zielone fasady i ściany, nawierzchnie przepuszczalne, podłoża strukturalne.</p> <p>Równocześnie z materiałów informacyjnych: Zastosowanie błękitnej infrastruktury w gospodarowaniu wodami i planowaniu, opublikowanych na stronie Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa (<i>A_V_Woda_w_przestrzeni_miast_Zastoso_wanie_blekitnej_infrastruktury_w_gospodarowaniu_wodami_i_planowaniu_przestrzennym.pdf</i>) wynika, że zastosowanie błękitno-zielonej infrastruktury zmniejsza ryzyko powodziowe: „Ograniczanie skutków powodzi opadowych – spowolnienie odpływu wód opadowych do rzeki poprzez zastosowanie błękitno-zielonej infrastruktury wpływa na zmniejszenie ryzyka powodziowego” (slajd 3).</p> <p>Zgodnie z zapisami slajdu 4 do błękitno-zielonej infrastruktury zalicza się: ogrody deszczowe zbiorniki, stawy niecki (zagłębienia terenu) nawierzchnie przepuszczalne zbiorniki na wodę deszczową zielone dachy i ogrody wertykalne (żyjące ściany) tereny zielone mokradła.</p> <p>Tym samym planowana przez miasto Tomaszów Lubelski inwestycja pozwalająca na zagospodarowanie wód deszczowych w</p>	<p>Wsparcie budowy stawów retencyjnych, szczególnie jeżeli będą zasilane wodami opadowymi z kanalizacji deszczowej jest przewidziane w projekcie Programu. Retencja wód opadowych w obszarach miejskich będzie oparta na projektach dotyczących zrównoważonego zagospodarowania wód opadowych i roztopowych, w szczególności zapewniających skuteczne zatrzymanie tych wód w miejscu opadu, połączone z ich infiltracją, ewapotranspiracją z wykorzystaniem błękitno-zielonej infrastruktury i rozwiązań opartych na przyrodzie, więc również stawów/niecek/rowów retencyjnych. Retencja wód poza obszarami miejskimi będzie oparta na projektach dotyczących retencjonowania wód w naturalnych (tereny podmokłe) lub seminaturalnych ekosystemach oraz retencji związanej z odtworzeniem lub poprawą funkcjonowania naturalnych polderów zalewowych. Szczegółowy zakres prac możliwych do realizacji w ramach zielono – niebieskiej infrastruktury zostanie jeszcze dookreślony na etapie uszczegółowienia programu w SZOPP. Realizacja projektów w tym zakresie możliwa będzie w przypadku ich zgodności z zasadą DNSH.</p>

Program współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego+

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Dokument, którego dotyczy uwaga lub wniosek: Projekt programu/ POŚ	Numer strony/ numer rozdziału/ podrozdziału lub numer załącznika, którego dotyczy zgłaszana uwaga lub wniosek	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie zgłaszanej uwagi lub wniosku	Odniesienie się do uwagi (w tym propozycja uwzględnienia lub nieuwzględnienia uwagi wraz z uzasadnieniem)
					<p>nieckach bioretencyjnych i rowach retencyjnych spełnia wymogi tworzenia błękitnej infrastruktury.</p> <p>Planowany staw retencyjny będzie utworzony w północno-wschodniej części miasta. Będzie służył do zatrzymywania i oczyszczania wody opadowej, zapobiegał zagrożeniom podtopieniami, powodzią oraz suszą w regionie co w konsekwencji przełoży się również na ograniczanie strat w środowisku i gospodarce. Zwiększenie poziomu zagospodarowania / retencjonowania wód opadowych i roztopowych w miejscach ich powstawania i zabezpieczy przed zjawiskami mającymi znamiona klęsk żywiołowych w terenach zurbanizowanych. Będzie składał się z czasz stale wypełnionych wodą oraz obsadzonych roślinnością brzegów, które mogą być czasowo zalewane.</p> <p>Staw zostanie stworzony w istniejących oraz wykonanych w tym celu zagłębieniach terenu. Istotne korzyści z budowy stawów retencyjnych to: możliwość gromadzenia wody do wykorzystania w okresach suszy, zapewnienie siedlisk dla roślin i zwierząt dziko żyjących na obszarach zurbanizowanych oraz wzbogacanie funkcjonalne i kompozycyjne publicznych terenów zieleni. Dodatkową korzyścią jest zdolność do oczyszczania wód z zanieczyszczeń pochodzących ze spływu powierzchniowego poprzez sedymentację oraz fitoremediację.</p> <p>Zgodnie z opracowaniem: <i>Błękitno-zielona infrastruktura dla łagodzenia zmian klimatu – katalog techniczny (Ecologic Institute i Fundacja Sendzimira, 2019)</i>: „Wykorzystanie istniejących zbiorników nie jest zalecane ze względu na ryzyko dopływu zanieczyszczonych wód, mogących niszczyć naturalny ekosystem. W przypadku przepięnienia zbiornik jest opróżniany do kanalizacji lub innych</p>	

Program współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego+

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Dokument, którego dotyczy uwaga lub wniosek: Projekt programu/ POŚ	Numer strony/ numer rozdziału/ podrozdziału lub numer załącznika, którego dotyczy zgłaszana uwaga lub wniosek	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie zgłaszanej uwagi lub wniosku	Odniesienie się do uwagi (w tym propozycja uwzględnienia lub nieuwzględnienia uwagi wraz z uzasadnieniem)
					odbiorców”.	
14.	Urząd Miasta Lublin	Projekt dokumentu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027	96 / Rozdział 2.1.3.3 Cel szczegółowy 2(vi) wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej	Należy rozważyć dodanie w opisie interwencji – rodzajach planowanych działań, typach projektów, projektów dotyczących edukacji z zakresu gospodarki o obiegu zamkniętym.	Umowa Partnerstwa przewiduje w tym celu szczegółowym edukację ekologiczną, natomiast zgodnie z linią demarkacyjną, na poziomie regionalnym dopuszczalne są tego typu projekty jako kompleksowy element większego projektu lub w formie samodzielnych projektów pod warunkiem zachowania komplementarności z poziomem krajowym i zastosowaniem mechanizmów zapobiegających podwójnemu finansowaniu.	Uwaga uwzględniona W sekcji 2.1.3.3 w ramach celu szczegółowego 2(vi) dodano typ projektu: „Działania informacyjno-edukacyjne w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym jako element projektu”. Przedmiotowy typ projektu jest zgodny z zapisami projektu Umowy Partnerstwa oraz Linii demarkacyjnej.
15.	Urząd Miasta Lublin	Projekt dokumentu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027	100 / 2.1.3.4. Cel szczegółowy 2(vii) wzmocnienie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia	Należy rozważyć zmianę zapisu na (...) oraz parków miejskich, w tym służących ochronie i zwiększaniu różnorodności biologicznej.	Wydaje się, że w kontekście zapisu mówiącego o rozwoju zielonych oraz niebieskich inwestycji zmiana zapisu w zaproponowanym kierunku rozszerzy możliwość realizacji założonych inwestycji i umożliwi realizację szerszego wachlarza projektów kierunkowanych na zwiększenie tego typu infrastruktury, szczególnie w obszarach zurbanizowanych.	Uwaga nieuwzględniona Należy pozostawić aktualną nazwę typu projektu. W ramach celu szczegółowego 2(vii) możliwe jest wsparcie parków miejskich wyłącznie pod kątem ochrony i zwiększenia różnorodności biologicznej. W projektach tego typu będzie wymagane udokumentowanie wartości przyrodniczej parku i zastosowanie działań utrzymujących i zwiększających bioróżnorodność. Dofinansowanie inwestycji w zieloną infrastrukturę miejską realizującą inne funkcje niż ochrona różnorodności biologicznej podlega wsparciu w ramach innych celów polityki i innych celów szczegółowych, w tym cs 2(iv) wspieranie przystosowania się do zmian klimatu.
16.	Towarzystwo Rozwoju Małych Elektrowni Wodnych (TRMEW)	Projekt Programu	114 /2.1.4.2.1.	W podrozdziale „Główne/kierunkowe zasady udzielania wsparcia” wnioskujemy o usunięcie zdania: „Inwestycje w elektrownie wodne ograniczone będą do działań dotyczących istniejących obiektów.”	Zapis jaki obecnie znajduje się w projekcie Programu “Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027” wyklucza możliwość finansowania budowy nowych elektrowni wodnych (nawet wykorzystujących istniejące już budowle piętrzące), ograniczając możliwość uzyskania funduszy jedynie na modernizację już istniejących elektrowni wodnych. Jest to zapis dyskryminujący dla tych źródeł energii odnawialnej i nie ma podstaw w żadnych regulacjach unijnych, a wręcz jest sprzeczny z dyrektywą w sprawie promocji energii ze źródeł odnawialnych. Jedynymi ograniczeniami dotyczącymi możliwości realizacji i	Uwaga uwzględniona Obecny zapis jest tożsamy z zapisem zawartym w projekcie Umowy Partnerstwa. Należy podkreślić, że zapis ten nie ogranicza możliwości budowy nowych elektrowni na istniejących budowlach piętrzących, jednakże w celu doprecyzowania wprowadzona została modyfikacja zapisu w sekcji 2.1.4.2.1, części „Główne/kierunkowe zasady udzielania wsparcia”: „Inwestycje w elektrownie wodne ograniczone będą do działań dotyczących istniejących obiektów hydrotechnicznych .”. Wskazane doprecyzowanie jest zgodne ze stanowiskiem Komisji Europejskiej, a także

Program współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego+

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Dokument, którego dotyczy uwaga lub wniosek: Projekt programu/ POŚ	Numer strony/ numer rozdziału/ podrozdziału lub numer załącznika, którego dotyczy zgłaszana uwaga lub wniosek	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie zgłaszanej uwagi lub wniosku	Odniesienie się do uwagi (w tym propozycja uwzględnienia lub nieuwzględnienia uwagi wraz z uzasadnieniem)
					<p>finansowania inwestycji w nowe elektrownie wodne, o których mówi Dyrektywa, a także które są przywołane w opiniowanym Projekcie Programu, są ograniczenia/wymogi wynikające z Ramowej Dyrektywy Wodnej (RDW). Spełnienie wymogów Ramowej Dyrektywy Wodnej i innych przepisów unijnych dotyczących ochrony środowiska jest natomiast przedmiotem oceny każdej nowej inwestycji w zakresie energetyki wodnej w Polsce. Każdy projekt hydroenergetyczny realizowany w Polsce musi być poddany ocenie oddziaływania na środowisko oraz ocenie wodnoprawnej, w których poddaje się weryfikacji między innymi wpływ inwestycji na stan części wód i zgodność projektu z Planem gospodarowania wodami oraz jego wpływ na możliwość osiągnięcia celów wyznaczonych w tym dokumencie. Podczas oceny analizowane są zarówno alternatywne opcje, jak i efekt skumulowany przedsięwzięcia oraz dokonuje się wyboru najlepszej opcji środowiskowej. Jeśli podczas oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wykazano by, że realizacja inwestycji może zagrażać osiągnięciu celów środowiskowych wynikających z RDW wówczas inwestycja musiałaby spełnić przesłanki uzyskania derogacji wynikającej z art. 4.7 RDW. W innym przypadku, gdy inwestycja zagrażałaby osiągnięciu celów środowiskowych i nie spełniała przesłanek derogacji, nie mogłaby zostać zrealizowana. A zatem, istniejąca procedura oceny oddziaływania inwestycji na środowisko i oceny wodnoprawnej, uwzględniająca ocenę zgodności przedsięwzięcia z celami RDW i wyklucza możliwość realizacji przedsięwzięć niezgodnych z wymogami prawa unijnego, w tym RDW. Dodatkowe ograniczenia są więc nieuprawnione. Ponadto, pragniemy podkreślić, że współczesne technologie</p>	<p>rozszerza katalog przedsięwzięć możliwych do realizacji.</p>

Program współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego+

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Dokument, którego dotyczy uwaga lub wniosek: Projekt programu/ POŚ	Numer strony/ numer rozdziału/ podrozdziału lub numer załącznika, którego dotyczy zgłaszana uwaga lub wniosek	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie zgłaszanej uwagi lub wniosku	Odniesienie się do uwagi (w tym propozycja uwzględnienia lub nieuwzględnienia uwagi wraz z uzasadnieniem)
					<p>oparte na najnowszych badaniach naukowych pozwalają na wiele możliwości realizacji inwestycji, polegających na budowie małych elektrowni wodnych, w taki sposób, aby nie zagrażały osiągnięciu celów środowiskowych jednolitych części wód. Do technologii tych zalicza się między innymi przyjazne rybnym turbiny umożliwiające przepływanie przez nie ryb, bez powodowania uszczerbku na zdrowiu, czy też coraz częściej stosowanie różnego rodzaju kurtyny behawioralne. Co więcej, budowa elektrowni wodnej przy istniejącym obiekcie piętrzącym z wyposażeniem obiektu w urządzenia chroniące organizmy wodne i zapewniające ciągłość morfologiczną stosownie do funkcji ekologicznej jaką pełni dany ciek (czyli zgodnie z wytycznymi i harmonogramem określonym w Planach gospodarowania wodami) może przyczynić się do polepszenia stanu jednolitej części wód. Wykorzystywana jest bowiem już istniejąca przegroda na rzece, przy której najczęściej wraz z elektrownią inwestor zobowiązany jest do budowy przepławki dla ryb, a zatem w wyniku i w miejscu inwestycji ciek zostaje udrożniony. Jednocześnie chcielibyśmy podkreślić, że przyjęte w Projekcie Programu ograniczające zapisy dotyczące możliwości współfinansowania projektów w zakresie energetyki wodnej, które uniemożliwiają budowę nowych jednostek wytwórczych będą skutkować wstrzymaniem rozwoju branży małych elektrowni wodnych (MEW) i niemal zupełnym brakiem wzrostu poziomu produkcji energii z tych źródeł. Oznacza to marnotrawstwo istniejącego potencjału hydroenergetycznego i jest niezgodne z dokumentami strategicznymi Polski, takimi jak Polityka Energetyczna Polski do 2040 roku czy Strategia Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR). W PEP2040 hydroenergetyka otrzymała status projektu strategicznego SOR w</p>	

Program współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego+

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Dokument, którego dotyczy uwaga lub wniosek: Projekt programu/ POŚ	Numer strony/ numer rozdziału/ podrozdziału lub numer załącznika, którego dotyczy zgłaszana uwaga lub wniosek	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie zgłaszanej uwagi lub wniosku	Odniesienie się do uwagi (w tym propozycja uwzględnienia lub nieuwzględnienia uwagi wraz z uzasadnieniem)
					<p>obszarze interwencji Rozwój techniki PS.3(4). W wyraźny sposób przedstawiono zalety energetyki wodnej i wskazano możliwości do wykorzystania potencjału wód płynących, przytaczając inwentaryzację nadzorowaną przez Ministerstwo Środowiska. W jej wyniku powstała baza danych zawierająca blisko 13,5 tys. Urzędzeń piętrzących, które ze względu na interes Skarbu Państwa oraz uzasadniony interes użytkowników wód mogą być wykorzystane na cele energetyczne. W PEP 2040 zwrócono uwagę na funkcję regulacyjną elektrowni wodnych dla krajowego systemu elektroenergetycznego, zwłaszcza elektrowni szczytowo-pompowych. Pomimo mniejszych możliwości regulacyjnych elektrowni przepływowych, nie pominięto ich roli i zachęcono do poszukiwania nowych sposobów wykorzystania regulacyjnego charakteru, również najmniejszych obiektów. Ponadto zaakcentowano szereg korzyści dla gospodarki wodnej, wynikających z rozwoju hydroenergetyki. Ma ona między innymi zapewnić rozwój gospodarowania zasobami wodnymi, zwiększyć rolę retencji, śródlądowych dróg wodnych oraz rewitalizację piętrzeń wodnych, doprowadzić do zwiększenia liczby progów wodnych, które są istotne z punktu widzenia regulacji cieków. W związku z wymienionymi argumentami, nie widzimy podstaw do wprowadzania dyskryminujących kryteriów eliminujących możliwość rozwoju bezemisyjnego źródła OZE, jakim jest energetyka wodna.</p>	
17.	Towarzystwo dla Natury i Człowieka	Projekt	119	Wnosimy o rozszerzenie katalogu działań informacyjno-promocyjnych i edukacyjnych promujących korzystanie z transportu niskoemisyjnego o działania dot. informacyjno-promocyjne i edukacyjne dot. Bezpieczeństwa ruchu drogowego	Uwaga została uwzględniona na etapie poprzednich konsultacji, jednak zapisy dot. BRD zniknęły w nowej wersji projektu. Celem interwencji jest nie tylko poprawa jakości powietrza, ale także bezpieczeństwa na drodze.	<p>Uwaga nieuwzględniona</p> <p>W projekcie programu <i>Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027</i> działania informacyjno-promocyjne i edukacyjne zawierają ogólne zapisy przewidzianych do realizacji zadań, które pośrednio mają</p>

Program współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego+

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Dokument, którego dotyczy uwaga lub wniosek: Projekt programu/ POŚ	Numer strony/ numer rozdziału/ podrozdziału lub numer załącznika, którego dotyczy zgłaszana uwaga lub wniosek	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie zgłaszanej uwagi lub wniosku	Odniesienie się do uwagi (w tym propozycja uwzględnienia lub nieuwzględnienia uwagi wraz z uzasadnieniem)
						również przyczynić się do poprawy bezpieczeństwa. Ponadto, zgodnie z Linią demarkacyjną projekty infrastrukturalne i taborowe na rzecz zrównoważonej mobilności miejskiej (transport miejski) realizowane na obszarze miast wojewódzkich i ich obszarach funkcjonalnych są finansowane z <i>Funduszy Europejskich dla Polski Wschodniej 2021-2027</i> . Z programu <i>Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027</i> istnieje możliwość realizacji projektów komplementarnych do wsparcia udzielonego w ramach programu krajowego. Z punktu widzenia skuteczności realizacji działania informacyjno-promocyjnego o wskazanym charakterze, kampanię o zasięgu krajowym dotycząca zasad bezpieczeństwa drogowego należy uznać za bardziej skuteczną.
18.	Towarzystwo dla Natury i Człowieka	Projekt	122	Wnosimy o zwiększenie wskaźnika celu końcowego „Wspierana infrastruktura rowerowa” z 62 km do co najmniej 100 km oraz zmianę celu pośredniego z 0 na co najmniej 1/3 wskaźnika celu końcowego (tj. 20km, albo po uwzględnieniu pierwszej części uwagi: 33 km)	Proponowany wskaźnik jest niedoszacowany. W samym Lublinie władze miasta szacowały liczbę brakującej infrastruktury rowerowej na ponad 200 km (źródło: Strategia Realizacji Systemu Dróg Rowerowych). Zwiększenie wskaźnik celu pośredniego wydaje się zaś oczywistym działaniem, mającym na celu sukcesywny rozwój infrastruktury drogowej. Wskazać należy, że infrastruktura rowerowa, w przeciwieństwie do drogowej nie wymaga tak czasochłonnego przygotowania i budowy.	Uwaga nieuwzględniona Wsparcie przewidziane w ramach programu <i>Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027</i> , biorąc pod uwagę jego charakter oraz wysokość alokowanych na poszczególne działania środków, nie jest w stanie rozwiązać wszystkich problemów wynikających z brakujących elementów infrastruktury. Wskazuje natomiast obszar deficytowy w tym zakresie, możliwe do realizacji działania oraz zapewnia określoną ilość środków na tego typu infrastrukturę. Tym samym przyjęty wskaźnik jest realny i określa optymalną długość infrastruktury rowerowej możliwej do realizacji w tym zakresie w stosunku do alokacji przewidzianej na ten obszar.
19.	Urząd Miasta Lublin	Projekt dokumentu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027	125 / Rozdział 2.1.6.1 Cel szczegółowy – 3(ii) rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej	Należy rozważyć dodanie w opisie interwencji – rodzajach planowanych działań, typach projektów, projektów edukacyjnych i promocyjnych związanych z poprawą bezpieczeństwa w ruchu drogowym.	Linia demarkacyjna daje możliwość realizacji w tym celu szczegółowym działań o charakterze regionalnym lub lokalnym realizowanych przez samorządy. Wydaje się, że tego rodzaju komponent jest istotnym uzupełnieniem innych działań mających na celu poprawę bezpieczeństwa w sektorze transportu.	Uwaga nieuwzględniona Dostępne dane wskazują, że realizacja projektów w zakresie promocji bezpieczeństwa w ruchu drogowym często miała charakter rozproszony i nieskoordynowany, co zmniejszało ich skuteczność. Ponadto działania takie najczęściej skupiały się głównie na dzieciach i młodzieży szkolnej, a niewiele działań było kierowanych do grup zwiększonego ryzyka

Program współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego+

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Dokument, którego dotyczy uwaga lub wniosek: Projekt programu/ POŚ	Numer strony/ numer rozdziału/ podrozdziału lub numer załącznika, którego dotyczy zgłaszana uwaga lub wniosek	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie zgłaszanej uwagi lub wniosku	Odniesienie się do uwagi (w tym propozycja uwzględnienia lub nieuwzględnienia uwagi wraz z uzasadnieniem)
						(np. mężczyźni w wieku 18-24 lata). Skuteczniejsze są działania oparte na wdrożeniu spójnej, długofalowej strategii komunikacyjnej oraz kompleksowego podejścia do edukacji uczestników ruchu drogowego, które mogą być wdrażane z poziomu krajowego, natomiast na poziomie regionalnym uwzględniono realizację inwestycji zapewniających poprawę bezpieczeństwa w ruchu drogowym, w tym działania z zakresu niechronionych użytkowników dróg.
20.	Urząd Miasta Lublin	Projekt dokumentu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027	130 i 131 / Cel szczegółowy 4(ii) (EFRR) poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online	<p>“Inwestycje w infrastrukturę edukacji przedszkolnej, w tym w szczególności na obszarach deficytowych (...)”</p> <p>“Preferowane będą projekty realizowane na obszarach wiejskich, na terenie miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz na obszarach zagrożonych trwałą marginalizacją”.</p> <p>Należy rozważyć sformułowanie zapisów w sposób nie dający preferencji obszarom wiejskim oraz miastom tracącym funkcje społeczno-gospodarcze w kontekście infrastruktury edukacji przedszkolnej.</p>	<p>Nie wydaje się uzasadnione stanowisko zgodnie z którym za obszary deficytowe w kontekście inwestycji w infrastrukturę przedszkolną można z góry uznać tereny wiejskie oraz miasta tracące funkcje społeczne i gospodarcze. Zwiększenie dostępności przedszkoli ma służyć aktywizacji zawodowej matek, a zatem na równi należy preferować obszary wiejskie, gdzie brakuje przedszkoli, jak również miasta, w których w poszczególnych częściach miasta może brakować miejsc przedszkolnych. Przez obszar deficytowy należy również rozumieć nie tylko obszar gminy ale również dzielnicy miasta.</p>	<p>Uwaga nieuwzględniona</p> <p>Według Banku Danych Lokalnych na koniec 2020 roku województwo lubelskie zamieszkiwało 78 980 dzieci w wieku 3-6 lat, z tego 36 668 w miastach oraz 42 312 na wsi (53,6%). Według danych GUS na koniec roku 2020 wskaźnik upowszechnienia edukacji przedszkolnej dla województwa lubelskiego wynosił 87,6%, w miastach 107,8 % (z placówek zlokalizowanych w miastach korzystają również dzieci z obszarów wiejskich), na wsi 70,2%. Na terenie województwa lubelskiego 172 gminy mają wskaźnik upowszechniania edukacji przedszkolnej niższy niż dla województwa. Spośród 492 placówek funkcjonujących w miastach większość stanowiły przedszkola (82,0%), zaś na wsi przeważały oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych (64,7%). Dane te potwierdzają, iż obszarami deficytowymi są m.in. obszary wiejskie. Dodatkowo podkreślić należy, że obszary zagrożone trwałą marginalizacją obejmują 140 gmin w województwie lubelskim wskazanych jako OSI o znaczeniu krajowym w KSRR2030. Preferencje dla miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze uwarunkowane jest zapisami KSRR2030. Dokument ten wskazał 11 miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze z terenu województwa lubelskiego jako OSI o znaczeniu krajowym. Obszary te wskazane zostały do objęcia wsparciem w ramach</p>

Program współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego+

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Dokument, którego dotyczy uwaga lub wniosek: Projekt programu/ POŚ	Numer strony/ numer rozdziału/ podrozdziału lub numer załącznika, którego dotyczy zgłaszana uwaga lub wniosek	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie zgłaszanej uwagi lub wniosku	Odniesienie się do uwagi (w tym propozycja uwzględnienia lub nieuwzględnienia uwagi wraz z uzasadnieniem)
						programów regionalnych, co zostało potwierdzone w Kontrakcie Programowym dla Województwa Lubelskiego. Dodatkowo, należy wskazać, iż warunkiem udzielenia wsparcia w ramach cs 4(ii) będzie zgodność projektu ze zdiagnozowanymi na poziomie regionu potrzebami w ramach obszaru: edukacja i kompetencje.
21.	Urząd Miasta Lublin	Projekt dokumentu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027	131 / Cel szczegółowy 4(ii) (EFRR) poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online	Należy rozważyć uwzględnienie w rodzajach planowanych działań i typach projektów możliwości uzupełniania przyszkolonej infrastruktury sportowej.	Umowa Partnerstwa przewiduje wsparcie ze środków EFRR w obszarze edukacji między innymi na uzupełnienie przyszkolonej infrastruktury sportowej. W odpowiedzi na potrzeby związane z nowymi wyzwaniami w aspekcie edukacji i kształcenia oraz zapewnienia równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia. Wydaje się zasadnym uzupełnienie zapisów dot. Przyszkolonej infrastruktury sportowej w zapisach FEL 2021-2027.	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>W Cs 4(ii), sekcji 2.1.7.1 w części <i>Opis interwencji - rodzaje planowanych działań, typów projektów</i> zmodyfikowano typy projektów, zapewniając możliwość uzupełnienia przyszkolonej infrastruktury sportowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Inwestycje w infrastrukturę edukacji przedszkolnej, w tym w szczególności na obszarach deficytowych, m.in.: budowa, rozbudowa, przebudowa, adaptacja i modernizacja obiektów na potrzeby prowadzenia działalności edukacyjnej w tym m.in. place zabaw wraz z zapewnieniem niezbędnego wyposażenia gwarantującego wysoką jakość kształcenia, uzupełnienie przyszkolonej infrastruktury sportowej, w tym przystosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. – Inwestycje w infrastrukturę edukacji ogólnej, m.in. budowa, rozbudowa, przebudowa, adaptacja i modernizacja obiektów edukacyjnych wraz z zapewnieniem niezbędnego wyposażenia dla szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne, które pozwoli na wsparcie procesu rozwoju kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy oraz umożliwi proces doskonalenia indywidualnego podejścia do pracy z uczniem wykazującym specjalne potrzeby

Program współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego+

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Dokument, którego dotyczy uwaga lub wniosek: Projekt programu/ POŚ	Numer strony/ numer rozdziału/ podrozdziału lub numer załącznika, którego dotyczy zgłaszana uwaga lub wniosek	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie zgłaszanej uwagi lub wniosku	Odniesienie się do uwagi (w tym propozycja uwzględnienia lub nieuwzględnienia uwagi wraz z uzasadnieniem)
						<p>edukacyjne, uzupełnienie przyszkolnej infrastruktury sportowej, w tym przystosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Inwestycje w infrastrukturę kształcenia zawodowego w celu dostosowania do potrzeb rynku pracy, m.in. budowa, rozbudowa, przebudowa, adaptacja i modernizacja infrastruktury placówek oświaty i zapewnienie niezbędnego wyposażenia placówek gwarantującego wysoką jakość kształcenia, uzupełnienie przyszkolnej infrastruktury sportowej, w tym przystosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. – Inwestycje w infrastrukturę kształcenia ustawicznego w celu zwiększenia uczestnictwa osób dorosłych w uczeniu się przez całe życie, m.in. budowa, rozbudowa, przebudowa, adaptacja i modernizacja infrastruktury placówek oświaty wraz z zapewnieniem niezbędnego wyposażenia gwarantującego wysoką jakość kształcenia, uzupełnienie przyszkolnej infrastruktury sportowej, w tym przystosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. – Inwestycje w infrastrukturę szkolnictwa wyższego (w tym wyższego zawodowego) w celu podniesienia jakości kształcenia i dostosowania do potrzeb rynku pracy, m.in. budowa, rozbudowa, przebudowa, adaptacja i modernizacja infrastruktury uczelni wyższych i zapewnienie niezbędnego wyposażenia gwarantującego wysoką jakość kształcenia, uzupełnienie przyszkolnej infrastruktury sportowej, w tym

Program współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego+

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Dokument, którego dotyczy uwaga lub wniosek: Projekt programu/ POŚ	Numer strony/ numer rozdziału/ podrozdziału lub numer załącznika, którego dotyczy zgłaszana uwaga lub wniosek	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie zgłaszanej uwagi lub wniosku	Odniesienie się do uwagi (w tym propozycja uwzględnienia lub nieuwzględnienia uwagi wraz z uzasadnieniem)
						przystosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
22.	Urząd Miasta Lublin	Projekt dokumentu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027	140 / 2.1.7.3. Cel szczegółowy 4(v) (EFRR) zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej	Należy rozważyć uzupełnienie działań przewidzianych do realizacji w ramach celu o zapis: "Dostosowanie podmiotów ochrony zdrowia do wymagań osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób starszych i z niepełnosprawnościami w celu poprawy ich dostępności i jakości".	Zgodnie z zapisami Umowy Partnerstwa, w obszarze ochrony zdrowia, w tym opieki długoterminowej, konieczne jest wsparcie z EFRR działań m.in. na rzecz dostosowania podmiotów wykonujących działalność leczniczą i placówek opieki długoterminowej do wymagań osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób starszych i z niepełnosprawnościami w celu poprawy ich dostępności i jakości. Uwzględnienie takiego zapisu w projekcie FEL wydaje się zatem uzasadnione.	Uwaga wyjaśniona Obecne zapisy projektu programu <i>Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027</i> nie wykluczają możliwości realizacji wskazanych w treści uwagi działań. Równy dostęp do produktów, rezultatów projektu zapewniony zostanie wszystkim obywatelom (bez względu na wiek, niepełnosprawność, rasę, narodowość, pochodzenie etniczne, religię, wyznanie i orientację seksualną oraz status rodziny), w tym poprzez wymóg uwzględnienia zasady uniwersalnego projektowania czy dostosowania wspartej infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. W przypadku usług świadczonych drogą elektroniczną działania nakierowane będą na stosowanie standardu dostępności cyfrowej WCAG 2.1. na poziomie AA.
23.	Powiatowy Urząd Pracy w Zamościu	Projekt programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027	177 /2.1.9.Priorytet IX Zaspokojenie potrzeb rynku pracy/2.1.9.1./2.1.9.1.1. Interwencje w ramach Funduszy, Powiązane rodzaje działań	Treść uwagi przed zmianą: " Interwencja na rzecz odbiorców wsparcia ma na celu zwiększenie dostępu do zatrudnienia dla wszystkich osób poszukujących pracy (w tym bezrobotnych pozostających w rejestrach urzędów pracy), znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy, a zwłaszcza: kobiet, osób młodych, osób starszych osób długotrwale bezrobotnych, osób o niskich kwalifikacjach i kompetencjach, osób odchodzących z rolnictwa poprzez skuteczną aktywizację zawodową – w szczególności zwiększenie, nabycie lub zmianę kwalifikacji, kompetencji/umiejętności, zgodnych ze zidentyfikowanymi potrzebami pracodawców." Propozycja zmian: " Interwencja na rzecz odbiorców wsparcia ma na celu zwiększenie dostępu do zatrudnienia dla wszystkich osób poszukujących pracy (w tym bezrobotnych pozostających w rejestrach urzędów pracy), znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy, a zwłaszcza: kobiet, osób młodych, osób starszych osób długotrwale bezrobotnych, osób o niskich kwalifikacjach lub kompetencjach, poprzez skuteczną aktywizację zawodową – w szczególności zwiększenie,	Bardzo mała liczba osób w ewidencji kwalifikujących się do grupy osób odchodzących z rolnictwa. Osoby, które posiadają gospodarstwo rolne do 2h przeliczeniowych bardzo często nie opłacają składek KRUS co uniemożliwia rekrutowanie ich do projektu jako rolnicy zgodnie z obowiązującą definicją. Ponadto uwaga dotycząca nie wykazywania grupy osób odchodzących z rolnictwa jako grupy szczególnej obejmowanej wsparciem, została uwzględniona i przyjęta przez Zarząd Województwa Lubelskiego 28 października 2021 roku w Sprawozdaniu z przebiegu i wyników konsultacji społecznych projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. Dodatkowo należy traktować osobno kwalifikacje i kompetencje ponieważ potencjalni uczestnicy mogą również posiadać albo niskie kwalifikacje albo kompetencje. Pozostawienie zapisu w	Uwaga nieuwzględniona. Należy zauważyć, iż cel szczegółowy 4a oraz zakres opisanej w ramach ww. celu interwencji wraz z charakterystyką grup docelowych, które będą mogły zostać objęte wsparciem odnosi się nie tylko do projektów, które będą realizowane przez powiatowe urzędy pracy w trybie niekonkurencyjnym. Grupa osób mogących korzystać ze wsparcia w ramach interwencji została określona dość szeroko. Wśród osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy znajdują się niewątpliwie również osoby odchodzące z rolnictwa, którym nie można z założenia ograniczać możliwości skorzystania ze wsparcia. Zgodnie z zapisami <i>Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027</i> kluczową rolę w kontekście starzenia się społeczeństwa i zmniejszania liczby ludności w wieku produkcyjnym odgrywać będzie aktywizacja zawodowa niewykorzystanych zasobów pracy. Istotne staje się włączenie w rynek

Program współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego+

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Dokument, którego dotyczy uwaga lub wniosek: Projekt programu/ POŚ	Numer strony/ numer rozdziału/ podrozdziału lub numer załącznika, którego dotyczy zgłaszana uwaga lub wniosek	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie zgłaszanej uwagi lub wniosku	Odniesienie się do uwagi (w tym propozycja uwzględnienia lub nieuwzględnienia uwagi wraz z uzasadnieniem)
				nabycie lub zmianę kwalifikacji, kompetencji/umiejętności, zgodnych ze zidentyfikowanymi potrzebami pracodawców.”	formie „...osób o niskich kwalifikacjach i kompetencjach...” spowoduje wykluczenie i ograniczenie w możliwości przyjęcia osób do projektu oraz udzielenia wsparcia ponieważ dana osoba będzie musiała mieć zarówno niskie kwalifikacje jak i kompetencje. Ponadto Urząd zwraca uwagę, że obecnie jest tylko definicja osób o niskich kwalifikacja i oznacza osoby z wykształceniem do poziomu ISCED 3 włącznie. W związku z powyższym nasuwa się problem w jaki sposób beneficjenci mają zmierzyć oraz weryfikować i kwalifikować osoby do grupy osób o niskich kompetencjach?	pracy osób wykluczonych. Skala tego wyzwania jest szczególnie poważna w mniejszych miastach i na obszarach wiejskich . W głównych grupach docelowych osoby odchodzące z rolnictwa nie zostały wskazane literalnie, jako grupa do której powinno zostać skierowane wsparcie. W odniesieniu do połączenia kwalifikacji i kompetencji należy zauważyć, iż zapis odnoszący się do osób o niskich kwalifikacjach i kompetencjach stanowi część opisu interwencji i nie odnosi się do sposobu mierzenia wskaźnika czy też nie definiuje możliwości kwalifikowania danej osoby do projektu w zakresie spełnienia przez tą osobę warunku posiadania niskich kwalifikacji oraz niskich kompetencji łącznie. Jak wskazują zapisy projektu programu <i>Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027</i> , w celu szczegółowym nie został zaplanowany do pomiaru wskaźnik rezultatu bezpośredniego dotyczący <i>liczby osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu</i> .
24.	Powiatowy Urząd Pracy w Zamościu	Projekt programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027	184 /2.1.9.Priorytet IX Zaspokojenie potrzeb rynku pracy/2.1.9.2./2.1.9.2.2. Wskaźniki	Treść uwagi przed zmianą: Wskaźniki rezultatu, Wskaźnik – Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu Propozycja zmian: Wskaźniki rezultatu, Wskaźnik – Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub kompetencje po opuszczeniu programu	W związku z tym, że w wyniku interwencji założone jest osiągnięcie m.in. rezultatu: „Podniesienie kwalifikacji, kompetencji pracowników instytucji rynku pracy wynikających z potrzeb regionalnego/lokalnego rynku pracy” wskazane jest uzupełnienie zapisu wskaźnika o kompetencje.	Uwaga nieuwzględniona. Wskaźnik rezultatu bezpośredniego przypisano do celu szczegółowego 4 b w brzmieniu <i>liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu</i> , które jest zgodne z brzmieniem określonym w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie EFS+. Postępowanie takie jest również zgodne z rekomendacjami Komisji Europejskiej, przekazanymi w ramach nieformalnych konsultacji projektu programu <i>Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027</i> (zgodnie z zaleceniami ekspertów zewnętrznych przygotowanymi na zlecenie KE). Zgodnie ze stanowiskiem KE tam gdzie jest to możliwe, należy stosować wskaźniki wskazane w Rozporządzeniu Ogólnym w sprawie EFS+. Intencją Komisji jest założenie, aby wskaźniki były agregowalne i porównywalne w ramach wszystkich programów wdrażanych w EFS+.

Program współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego+

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Dokument, którego dotyczy uwaga lub wniosek: Projekt programu/ POŚ	Numer strony/ numer rozdziału/ podrozdziału lub numer załącznika, którego dotyczy zgłaszana uwaga lub wniosek	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie zgłaszanej uwagi lub wniosku	Odniesienie się do uwagi (w tym propozycja uwzględnienia lub nieuwzględnienia uwagi wraz z uzasadnieniem)
						Jednocześnie należy zauważyć, iż wskaźnik ujęty w projekcie programu jest zgodny z opracowaną przez MFIPR <i>Listą Wskaźników Kluczowych 2021-2027 EFS+</i> , która przypisuje ten wskaźnik do CS 4b. Zgodnie z definicją wskaźnika rezultatu <i>Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu</i> do przedmiotowego wskaźnika wliczane są zarówno osoby, które uzyskały kwalifikacje, jak i osoby, które w wyniku realizacji projektu nabyły kompetencje. W związku z powyższym nie ma konieczności zmiany nazwy wskaźnika z <i>Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu</i> na <i>Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub kompetencje po opuszczeniu programu</i> .
25.	Urząd Miasta Lublin	Projekt dokumentu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027	197 / 2.1.10.2. Cel szczegółowy 4(f) (EFS+) wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji (...)	Należy rozważyć dodanie w opisie interwencji – rodzajach planowanych działań I typach projektów zapisu: “wsparcie rozwijania kompetencji, umiejętności, uzdolnień, zainteresowań uczniów poza edukacją formalną.”	Zgodnie z zapisami linii demarkacyjnej, wsparcie rozwijania kompetencji, umiejętności, uzdolnień, zainteresowań uczniów poza edukacją formalną wspierane może być na poziomie regionalnym. Poprawa jakości, poziomu włączenia społecznego i skuteczności systemów kształcenia i szkolenia oraz ich powiązania z rynkiem pracy – w tym przez walidację uczenia się pozaformalnego i nieformalnego, w celu wspierania nabywania umiejętności kluczowych, w tym w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, oraz przez wspieranie wprowadzania dualnych systemów szkolenia i przygotowania zawodowego jest celem szczegółowym wynikającym ze Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030. Zasadnym wydaje się umożliwienie finansowania projektów zawierających ten komponent w ramach FEL.	Uwaga uwzględniona Dokonano rozszerzenia obecnych podtypów projektów w sekcji 2.1.10.2 Cs 4(f) dodano typ projektu: “wsparcie rozwijania kompetencji, umiejętności, uzdolnień, zainteresowań uczniów poza edukacją formalną.”. Ww. propozycja zapewnienia realizację dodatkowego wsparcia dla uczniów w formie wykraczającej poza edukację formalną prowadzoną w szkołach. Wskazany rodzaj działania, zgodnie z aktualną Liniją demarkacyjną, będzie realizowany na poziomie regionalnym.
26.	Urząd Miasta Lublin	Projekt dokumentu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027	Cel Polityki 5 – uwaga ogólna	Wydaje się zasadnym aby w odniesieniu do projektów realizowanych w tym Celu była wskazana większa komplementarność działań pomiędzy EFRR a EFS+.	Taka komplementarność powinna znaleźć swoje odzwierciedlenie np. w odniesieniu do projektów z obszaru kultury. Zgodnie z zapisami projektu FEL przedsięwzięcia infrastrukturalne w sektorze kultury ukierunkowane będą na rozwijanie aktywności społecznej m.in. poprzez tworzenie, adaptację, dostosowanie	Uwaga nieuwzględniona Zapisy Programu w ramach CP nie wykluczają komplementarności działań z zakresu kultury pomiędzy EFRR oraz EFS+. W tym celu wprowadzony został kod interwencji 172 dot. możliwości finansowania krzyżowego w ramach CP5, tzw. cross financing. Z uwagi na

Program współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego+

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Dokument, którego dotyczy uwaga lub wniosek: Projekt programu/ POŚ	Numer strony/ numer rozdziału/ podrozdziału lub numer załącznika, którego dotyczy zgłaszana uwaga lub wniosek	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie zgłaszanej uwagi lub wniosku	Odniesienie się do uwagi (w tym propozycja uwzględnienia lub nieuwzględnienia uwagi wraz z uzasadnieniem)
					<p>budynków i przestrzeni (otoczenia do realizacji oferty kulturalno-edukacyjnej, rozwój innowacji społecznych) a skoro ten sektor ma pełnić również rolę włączającą to w projekcie UP zawarto zapisy mówiące, że w obszarze kultury i turystyki inwestycje infrastrukturalne będą mogły być uzupełniane przez projekty finansowane w EFS+, zwłaszcza w ramach programów regionalnych. Dalej z kolei UP wskazuje, że inwestycje w kulturę i turystykę w ramach CP5 wynikające ze strategii terytorialnych i lokalnych będą komplementarne do inwestycji w ramach CP4 na poziomie regionalnym a działania EFS+ w CP4 będą stanowiły istotne uzupełnienie przedsięwzięć podejmowanych w ramach CP5 wynikających ze strategii terytorialnych i lokalnych tak aby stanowiły zintegrowaną odpowiedź na problemy mieszkańców oraz mogą być realizowane jako samodzielne projekty wynikające z tych strategii. Dodatkowo UP podkreśla, że CP5 jest szczególnie związany z CP4 w głównej mierze finansowany z EFS+ poprzez uzupełnienie inwestycji o charakterze infrastrukturalnym o niezbędne działania społeczne. Dlatego programując zapisy należy rozważyć szersze potraktowanie elementu komplementarności podejmowanych działań nie tylko w odniesieniu do działań rewitalizacyjnych.</p>	<p>fakt, iż założeniem trudnym do zaakceptowania będzie przyjęcie, że każdy indywidualny typ projektu w obszarze wsparcia kultury i turystyki w równym stopniu może realizować inne cele, tj. społeczne, niezasadnym jest wprowadzanie postanowień, w większym stopniu wiążących działania infrastrukturalne z zakresem kultury z działaniami nieinfrastrukturalnymi. W kontekście projektowanych w programie rozwiązań jest oczekiwanie, aby przedsięwzięcia typowo infrastrukturalne wspierały realizację także innych celów, tj. społecznych, gospodarczych, innowacyjnych. Zagadnienie wymiaru społecznego zaproponowanych działań było wielokrotnie analizowane, w tym m.in. z MFiPR na forum Grupy roboczej do spraw EFS. Dlatego planujemy „modelowanie” zakresu realizowanych typów interwencji z EFRR za pomocą np. kryteriów wyboru uwzględniając aspekty społeczne z EFS+.</p> <p>Podkreślenie komplementarności działań infrastrukturalnych z działaniami nieinfrastrukturalnymi w odniesieniu do rewitalizacji ma na celu podkreślenie wymiaru społecznego niniejszego procesu celem zapobieżenia traktowania rewitalizacji wyłącznie przez pryzmat działań infrastrukturalnych.</p> <p>W programie znajdują się również typy projektów infrastrukturalnych, które niewątpliwie będą komplementarne z typami projektów wspieranych z EFS+.</p>
27.	Urząd Miasta Lublin	Projekt dokumentu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027	2.1.11.1. Cel szczegółowy - 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwojowi społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich	Należy powielić zapisy dotyczące opisu interwencji – rodzaje planowanych działań, typy projektów z Celu szczegółowego 4(vi) (EFRR) wzmocnienie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych także w CS 5 w odniesieniu np. do obszaru kultury i dziedzictwa kulturowego.	Wprowadzenie tożsamyh zapisów dotyczących tych samych typów operacji pozwoli na zachowanie wewnętrznej spójności dokumentu. Obecne zapisy mogą np. budzić wątpliwości czy zakup, modernizacja wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej mieści się w obszarze wsparcia w CP 5.	<p>Uwaga nieuwzględniona</p> <p>Należy wskazać, iż interwencja realizowana w ramach Cs 4 (vi) oraz w ramach CP 5 ma odmienny charakter i cel. Zgodnie z Umową Partnerstwa interwencja podejmowana w ramach Cs 4 (vi) ma być zgodna z celem szczegółowym wskazanym w rozporządzeniu dotyczącym EFRR wiążącym rozwój kultury i turystyki z rozwojem gospodarczym, włączeniem społecznym i innowacjami społecznymi w skali kraju, regionu lub lokalnie.</p>

Program współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego+

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Dokument, którego dotyczy uwaga lub wniosek: Projekt programu/ POŚ	Numer strony/ numer rozdziału/ podrozdziału lub numer załącznika, którego dotyczy zgłaszana uwaga lub wniosek	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie zgłaszanej uwagi lub wniosku	Odniesienie się do uwagi (w tym propozycja uwzględnienia lub nieuwzględnienia uwagi wraz z uzasadnieniem)
						<p>Istotą CP 5 jest zaś zwiększenie wpływu wspólnot lokalnych na kształt działań nakierowanych na rozwój terytoriów i rozwiązywanie ich problemów w oparciu o endogeniczne potencjały. W ramach CP 5 wspierana będzie realizacja przygotowanych na poziomie ponadlokalnym i lokalnym strategii ukierunkowanych na zmiany strukturalne danego obszaru, w zgodzie z kierunkami zdefiniowanymi na poziomie krajowym (w KSRR i KPM) i regionalnym SRW oraz z priorytetami UE.</p> <p>Mając na uwadze powyższe, postanowienia dot. typów operacji w ramach Cs 4 (vi) oraz CP5, celem podkreślenia odrębności interwencji podejmowanych w ich ramach, nie powinny być tożsame.</p> <p>Należy równocześnie podkreślić, iż w ramach projektu Programu zawarto zwięzły opis planowanych w ramach poszczególnych CS interwencji. Postanowienia dot. CP 5 nie wykluczają możliwości zakupu lub modernizacji wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej. Z uwagi na szczegółowy charakter niniejszych działań, ich zaimplementowanie przewiduje się na poziomie dokumentów wdrożeniowych, tj. Szczegółowym Opisie Priorytetów Programu.</p>
28.	Urząd Miasta Lublin	Projekt dokumentu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027	207 / 2.1.11.1. Cel szczegółowy - 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich/ 2.1.11.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji	Należy rozważyć zwiększenie alokacji na wybrany CS w kontekście realizacji działania z wykorzystaniem instrumentu ZIT.	Analiza zakładanych wskaźników w kontekście założonej alokacji może prowadzić do uzasadnionych wątpliwości co do możliwości ich osiągnięcia. W tym kontekście zasadnym wydaje się zwiększenie alokacji także z uwagi na fakt, że w tym CS wsparcie to zostanie skierowane do miast i ich obszarów funkcjonalnych, na terenie których koszty realizowanych projektów są znacznie wyższe niż w przypadku terenów wiejskich z uwagi na ich ponadlokalny charakter. Mając na względzie charakter i zakres opisanych działań oraz ich ponadlokalny zasięg zasadnym wydaje się podjęcie wysiłku w celu zwiększenia alokacji w tym CS. Jest to o tyle istotne, aby dochować zapisom projektu FEL jak również	<p>Uwaga nieuwzględniona</p> <p>Należy wskazać, iż zobowiązania przyjęte w Kontrakcie Programowym ustalają koncentrację tematyczną, w tym dotyczącą wsparcia zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich (w tym w oparciu o instrument ZIT). Ustalając poziom alokacji dedykowany poszczególnym Celom Polityki wdrażanym za pomocą instrumentu ZIT, Instytucja Zarządzająca kierowała się m.in. koniecznością osiągnięcia poziomów koncentracji tematycznej, przyjętych w ww. Kontrakcie, w tym w zakresie koncentracji na Cel Polityki 1, Cel Polityki 2, Cel Polityki 4 w zakresie włączenia społecznego oraz celami klimatycznymi.</p> <p>Stopień wykonania zobowiązań ramowych</p>

Program współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego+

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Dokument, którego dotyczy uwaga lub wniosek: Projekt programu/ POŚ	Numer strony/ numer rozdziału/ podrozdziału lub numer załącznika, którego dotyczy zgłaszana uwaga lub wniosek	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie zgłaszanej uwagi lub wniosku	Odniesienie się do uwagi (w tym propozycja uwzględnienia lub nieuwzględnienia uwagi wraz z uzasadnieniem)
					wyartykułować zasięg planowanych do realizacji projektów, zwiększenie alokacji wydaje się niezbędnym.	ujętych m.in. w Kontrakcie Programowym będzie wyznacznikiem ewentualnych działań i decyzji w przyszłości w sprawie przesunięć oszczędności czy realokacji środków na MOF, w tym realokacji środków pomiędzy poszczególnymi CP, jeśli wystąpi taka potrzeba.

Program współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego+

